

Beethoven Eroica-szimfóniáját javasoltam volna R. Strauss Hósi élet c. szimfonikus költeménye elé.

Az állandó (vezető) karmestere dirigálásával szereplő zenekarhoz ezúttal három különböző nemzetiségű fiatal szólista társult: Sebastian Forster (Argentína) ült a zongoránál, a hegedűszólamot a holland Jacobien Rozemond szólaltatta meg, a gordonkát pedig a nemrégiben lezajlott Rádiós gordonkaverseny győztese, Fenyő László. Ha vannak különböző karakterű művészyegéniségek, nos, akkor ők – azok.

Nem tudom, van-e olyan próbamenynyiség, amelynek jótékony segítségével egységes produkció jöhetett volna létre. „Külön” jártak a szólisták, így fel sem merült a lehetősége annak, hogy hármuk – többé-kevésbé együtt szereplő szólista-csoportjának – játékát lehet-e egyáltalán kísérni. Darabjaira hullott a mű; aki szereti, így sem tudott kiábrándulni belőle, de akit eddig nem érintett meg e kompozíció varázsa, az továbbra is kívülálló marad. Ebben a kompozícióban, amely egyidős az Eroicával, a életöröm, s minden szépség-jóság kiapadhatatlanul buzog: mindehelyett hallottunk többé-kevésbé megoldott „szólóállásokat”, amik bizony aligha pótolhatták a szerzői koncepciót.

Azért viszont mindenképp elismerés illeti a zenekart, amiért fiatal művészeknek lehetőséget adott jelentős műben való közreműködésre; s ez annál is inkább értékelésre méltó, mivel eme gesztus által valójában önmaga ellen dolgozott az együttes. (Az ilyesfajta vendégszereplések haszna a késői jövőben akkor kamatozhat, ha nagynevű, befutott művészként is visszatér a mostani pályakezdő ahhoz az együtteshez, amely „kiugrási lehetőséget” biztosított számára a kezdet kezdetén. Ilyen tapasztalatokban egyébként gazdagon dúskál pl. a Vasas Szimfonikus Zenekar!).

Magáról a zenekarról a második félidő adott reálisabb képet. Az igényesebb játszanivaló, a nagylélegzetű szimfonikus költemény valóban erőt-próbáló feladat. Megvalósítása – zenei mércével mérve – hasonlíthatatlanul magasabb színvonalú, mint a Hármaversenyé.

Pedig R. Strauss zenei világában nemigen járatos még ez az együttes. Hála a vezető karnagynak, sikerült megteremteni a nagyforma ívét. Gál Tamás, aki egyébként gondosan ügyel arra, hogy még a nyilvánvaló lépéseket is beintse, ezúttal nem akart elveszni a részletekben. Fő törekvése a folyamat kontinuitásának meg-

valósítása volt, amit – perpetuum mobileként – állandó, már-már koreografált mozgással kívánt megvalósítani.

Egyszeri megszólaltatás esetében aligha lehetne biztonsággal megítélni, szükség van-e ilyesmire, vagy esetleg hasznosabb lett volna másfajta közelítési mód. Tény, hogy az arányok nem mindig éreztették a HÓS jelenlétét, néha inkább ágáló, netán hősködő attitűdöt éreztünk inkább; mégis, a nagyság illúziója nem veszett el. Talán, ha a közeljövőben többször is lenne alkalma a zenekarnak ismételtelen eljátszani a művet, bátrabbak lennének a szólók, vagyis, a hangzó teljesítmény alapján, annak ismeretében, a karmester módosított irányításával, felhangozhatna az az ellenállhatatlan muzsika, amelyet – akár szereti valaki R. Strausst, akár nem – önfeledten kísér figyelmével valamennyi hallgatója. Valójában minden feltevél adott az ilyen csúcsteljesítményhez, csak éppen az ismétlések áldásos tehetségkibontakoztató, kitarulkozást elősegítő támaszára van szükség. Merthogy, R. Strauss zenéjéről szinte minden elmondható, csak az nem, hogy visszafogott, önkontrollt gyakorló/gyakoroltató, szemérmes muzsika.

Fittler Katalin

KÖNYV

A mikrofonnál Kroó György

Új zenei újság 1981-1997

Jól időzítve jelentette meg a hatodfélszáz oldalnyi gazdag kritika-válogatást kínáló kötetet a Magyar Rádió Rt., melyhez két CD-melléklet is jár. Felelős kiadója Hajdu István az MR Rt. elnöke a Rádió 73. születésnapján mutatta be a kiadványt. Ez az időpont egyszersmind Kroó György halálának egyéves évfordulója is.

Öröm a kötet, ugyanakkor az örömbe üröm is vegyül, hiszen az idők folyamán összegyűlt értékek tára immár végessé határult, s a befejezett múlt kincseivel lehet csak, többé-kevésbé jól „gazdálkodni”.

Korábban a Zeneműkiadónál jelent meg kritika-válogatás összehasonlíthatatlanul kisebb terjedelemben, azonos főcímmel. Értethető a terjedelem növekedés, ez a „jól gazdálkodás” első pillantásra látszó megvalósí-

tása. A válogatás és sajtó alá rendezés munkáját Batta András, Kovács János és Zsoldos Mária végezte, mindhárman közeli-alapos ismerői Kroó rádiós munkájának, kritikusi tevékenységének. Könnyű is volt munkájuk (volt miből válogatni) és nehéz is egyben, hiszen a bőség zavarával küszködhetek.

Az olvasó tájékozódását megkönnyítendő, tematikusan csoportosították a gazdag anyagot: a kötet java-részét a Hangverseny-évadok sűrűjében" címet viselő összeállítás teszi ki, ehhez járul az „Opera” fejezet, a „Kortárs zene” tárgykör, valamint két személyre szóló válogatás: Kósa György és Kurtág György műveiről szóló kritikák csoportja.

Aki személyesen ismerte Kroót, annak külön ajándék, hogy a szép kiállítású kötet

borítójáról a körükből oly sajnálatosan korán eltávozott, sokfunkciójú személyiség néz ránk (Moldvay József felvétele). A látvány, a hangjának felidézése még sokáig, sokakban képes lesz életben tartani azt az illúziót, hogy veszteségünk nem visszavonhatatlan.

A könyv – s vele a kritikus Kroó tanítása – viszont időtálló: lehetővé teszi, hogy emléke ne csak emlékezetünkben éljen, hanem tárgyiasult formában, kreatív módon kihasson az elkövetkező generációkra is, formálva ízlésüket, s közvetve személyiségüket. A mindenki számára élvezetes-tanulságos olvasmány a muzsikusok számára – amennyiben nincs pejoratív mellékíze a szónak –: **kötelező!**

Fittler Katalin